

Comitis Seafort, qui longe lateque per has provincias dominatur, familiae Mac-Kennethorum principis: In hac est *Castel ylen Donen* ini nsula freti praedicti, ubi Comitis hujus majores primas sedes tenuere. In hunc influunt flumina modica Sheil, Lyick, Connag, Elchag, Luong. Glen-Elcheg vero attingit sinum Carroun, in quem exonerat se ejusdem nominis fluvius. Postea legendo oram, praeteritis aliquot ignobilioribus sinibus, visitur sinus Ew, & ad mille passus supra eum lacus Ew, undique densis silvis obseptus, ubi superioribus annis ferrariae exercitae sunt, nescio an adhuc desertum sit.

Dehinc paulum ad septentriones sinus Brienna, annua & copiosa halecum piscatura nobilis. Sinus ille Ptolemaeo Volsas dici videtur. Mediterranea supra hunc Rossiae pars Ard-Ross dicitur, id altitudinem vel altissimam Rossiae partem significat, inter altissimos enim montes jacens tota horrida & inculta est. Supra hunc sinum proxime dictum, sequitur *Coi-gach* regiuncula, quae vox quintam significat, censebatur enim vicinae regionis Assynt quinta pars, at nunc avulsa alius domini est.

Proxima est Assynt, inter Chircaig fluvium ac sinum Cheulis-cung, secundum littus porrecta. Promontorium Row-stoir-Assynt hic longe ultra reliquum littus in mare procurrat. Tralign fluvius ex monte altissimo Bin-moir-Assynt defluens, infra Ard-breck, ubi loci dominus arcem habet, permenso lacu Assynt dicto in mare se exonerat: mons ille cum nonnullis vicinis in mediterraneis Sutherlandiae, marmoris, aut saxi, quod affinitate marmor referat, venis celebris: ceterum hic aspera & inculta omnia, neque praeter cervorum, boum, equorum, caprarumque greges quicquam memorabile: cum Regio inops paucis colonis vix sufficiat. Regiuncula haec ante multa tempora Sutherlandiae accensa, ejusdemque pars habitata fuit, postea nescio quomodo inde avulsa in aliorum dominium concessit. Hodieque loci dominus Comitem Seafortium superiorem agnoscit: revera tamen vix ad Rossiam spectat, cum dioeceseos Cathanensis pars sit.

Iam qua Rossia Vararis aestuarium spectat, quanquam frequenter in montes intumescat, ad littus tamen ac fluviorum margines, (qui crebri sunt) mirum quam frugibus iisque optimis exuberet: Non hic triticum, non secale, avena, pisa, fabae, non hortenses herbae aut fructus, supra fidem climatis, desunt. Qua Farrar fluvius in sinum sui cognominis, ut dixi, se condit, incipit haec Regio, ubi Lovetta, arx antiqua Baronum Fraseriorum in his locis potentium vetus sedes.

Cherfonesus ille qui inter duos sinus, Vararis, ejusque qui a Cromartiae oppido nomen habet, *Ard-Meanach* dicitur, quae vox mediam altitudinem significat: hinc excludo ejusdem

Cromartiae territorium, & viciniam, ubi suus est, ut retulimus, Vicecomitatus.

Hic in littore visitur oppidum Chanrie dictum, ad amoenos & fecundos colles qui illud cingunt in campis expansum, arce ac templo cathedrali, non illo tamen integro, non incelebris. Olim episcopalis sedes, unde ei nomen a Canonicis, eorum enim sedes nobis Chanrie dicitur, ut in Elgina vicina Moraviae urbe, ea ejus pars, ubi illi cum Episcopo suo confidebant, a reliqua urbe distincta, hodieque *the Chanrie* dicitur.

Ab hoc oppido in Moraviam quotidianus trajetus est: nullus tamen subest oppido portus: naves in vicinam Minlochiam tribus miliaribus supra positam se subducunt. Infra Canoriam ad mille passus in eodem littore est *Ros-Markie*, designata ab antiquo urbis sedes, sed cujus luminibus sic perpetuo offecerit vicina Canoria, ut nunquam surrexerit. Paulo quoque superius ad littus supersunt Ormondiae arcis rudera, unde Principes nostri partem titulorum suorum derivabant; nec injuria, in his enim Rossiae locis diversisque aliis non exigua latifundia ad fiscum spectant, quorum census annui in Scaccario, ut vocant, dependentur.

Beau-lieu amoenum & opulentum olim nobium ad initium sinus non longe Farrar fluvii ostiis positum est, nunc Baronum de Lovatt possessio.

Sequitur Cromartie urbecula ad initium sinus ejusdem nominis, de quo vere dicere liceat, nullum talem portum ab Orcadibus insulis ad usque Cantium in Anglia reperiri: est enim navibus aditu facillimus, intus tutissimus, capacissimus, syrtibus, vadis, brevibus liber, omnes denique egregii portus laudes habens. In utroque littore ad depressos margines septa lignea sunt frequentia, & multi usus; recedente namque aestu siccatisque arenis, pisces manu capiuntur.

In hujus intimo recessu fluvius Connel, aut Connen dictus exoneratur, qui diversis fluviiis constans, hoc nomine finitur: ad hujus ripam Mac-Kennethorum arx Kildun sedet, & paulo superius Braan, illustrissimi Comitis Seaforti arx haud ignobilis, ad quem in vicinia non exigua pars terrae spectat. Est hic fluvius Margaritifera, unde non raro Vniones insignes e conchis sui generis leguntur. At non unici hujus fluvii ea laus: quamplurimi enim alii, at in hoc tractu diversisque aliis non hac dote cedunt: neque margaritae haec Dax, Donna, Ythanna, Vgio, multisque rivulis etiam mari procul in Vicecomitatu Abredonensi desunt: multaque alia flumina mihi indicta his conchis scatent.

Vix mille passibus ab hujus fluvii ostiis, Pinwell oppidulum non magni nominis sedet, pingui & felici solo positum, unde non longe ad arcem se tollit multis jugis ingens & asper mons

Brienna
sinus.

Assynt.

Chanrie
oppidum.

Minlochiam.

Ros-Markie.

Ormondia
arx.

Beaulieu.

Cromartie.

Kildun
arx.

Braan arx.

Pinwell.